

Erfgenamen van de aarde Een optimistische kijk op de natuur in het tijdperk van de mens

Chris D. Thomas, 2017. Nieuw Amsterdam, 320 pagina's, € 24,99. ISBN 9789046823309
Oorspronkelijktitel: *Inheritors of the earth: how nature is thriving in an age of extinction.*

Het wordt tijd dat natuurbeschermingsorganisaties grondig gaan nadenken over een nieuwe strategie, zo stelt de auteur van dit uitdagende en ook inspirerende boek. Deze stelling zal ongetwijfeld de nodige tegenreacties oproepen, maar het boek geeft zeker ook goede redenen voor een strategieverandering.

De kernpunten van het boek in het kort: Er zijn volop kansen voor een rijkere biodiversiteit. We moeten planten en dieren beschermen waar dat mogelijk is, en niet alleen op de plaatsen waar ze vandaan komen. De huidige natuurbescherming heeft te veel een museumfunctie. We moeten veel proactiever inspelen op veranderingen die we toch niet kunnen tegenhouden of die zelfs een plaats verdienen, zoals het binnenkomen van vele waardevolle exoten.

In de praktijk ziet Thomas overal hetzelfde beeld: in een regio sterven bijna altijd minder soorten uit dan er nieuwe bijkomen.

In Groot-Brittannië bijvoorbeeld zijn er in de laatste 200 jaar 1875 nieuwe soorten bijgekomen, terwijl er niet één soort als gevolg van exoten is uitgestorven. Of, veel meer omvattend, door het bijeenkomen van Noord- en Zuid-Amerika enkele miljoenen jaren geleden zijn beide continenten rijker aan soorten geworden. Daarbij blijven zich voortdurend nieuwe soorten vormen door kruising en splitsing van soorten, zoals de Italiaanse mus, een voorbeeld van een kruising dichtbij huis.

Thomas wijst er op dat evolutie vaak snel gaat: veranderingen kunnen al in enkele tientallen jaren optreden. Hij noemt als voorbeeld de uit Australië overgekomen krekels op Hawaï, die in slechts twintig generaties het vermogen tot tsjirpen verloren toen dat risico's voor predatie bleek op te leveren. En de echte stortvloed aan nieuwe soorten moet nog komen, aldus de auteur. Nu de grenzen wegvallen is de wereld een smeltkroes geworden. We maken als het ware het ontstaan van een Nieuw-Pangea mee.

De titel van het boek is misschien weinig aansprekend, maar het boek is goed wetenschappelijk onderbouwd. Het bevat een register van 16 bladzijden en 24 bladzijden met literatuuropgaven en noten. En zeker zo belangrijk, het staat vol met aansprekende, goed gedocumenteerde voorbeelden vanuit de hele wereld. Zoals het voorbeeld van de 32 vissoorten in het Lago Maggiore, waarvan ruim een derde is geïntroduceerd, terwijl er – voorzover bekend - niet één soort is uitgestorven: een voorbeeld van het beperkte risico op uitsterven van inheemse soorten door exoten.

Een aantal punten vallen ons op. Zo is het boek helemaal op soorten gericht, niet op ecosystemen zoals tropische bossen of koraalriffen. Thomas onderzoekt ook niet of er op dat niveau verbeteringen optreden. Dit is een beperking. Opvallend is ook Thomas' standpunt dat de mens en alles wat hij doet volkomen natuurlijk zou zijn. De mens maakt zonder twijfel deel uit van ecosystemen, maar volgens dit standpunt is er geen bezwaar tegen stropen, geen plaats voor dierenrechten en geen aandacht voor natuurbeleving.

Ook opvallend is dat de auteur pleit voor een intensieve landbouw zonder betekenis voor biodiversiteit, die door het intensieve karakter juist wel ruimte biedt om natuurlijke landschapselementen te behouden. Minimaal 10%, - en idealiter 30% - van het landoppervlak zou in min of meer ongeschonden staat moeten blijven, stelt Thomas. Daarbij moeten we niet de verliezers steunen maar de winnaars, dat is effectiever. Dus geen bescherming van grutto en veldleeuwerik meer.

De auteur is zeer kritisch over het huidige natuurbeheer. Nieuw-Zeeland springt er voor hem uit, met het streven om alle recent binnengekomen predatoren in natuurgebieden uit te roeien. Het doel daarvan is om oorspronkelijke soorten te behouden die, aldus Thomas, alleen maar achterlopen met hun uitsterven, zoals vogels die niet kunnen vliegen. "Natuur gebeurt gewoon"

en "schommelingen zijn een natuurlijk gegeven", stelt Thomas. En met deze dynamische kijk kunnen we onze doemretoriek in de natuurbescherming rustig opdoeken. Als hij schrijft: "Elke poging van de mens om dingen te behouden zoals ze zijn, is volkomen zinloos", schiet hij naar onze mening toch wel behoorlijk door. Daarbij besteedt hij opvallend weinig aandacht aan natuurreservaten of nationale parken, die toch een zeer effectief instrument in de natuurbescherming zijn. Ze komen niet eens als termen in zijn trefwoordenregister voor.

Thomas maakt zich weldegelijk ook zorgen over de achteruitgang van de traditionele doelsoorten van de natuurbescherming. Maar hij maakt geen vergelijking van de door hem beschreven positieve dynamische ontwikkelingen en de alom gesignaleerde achteruitgang. Zijn er in zijn toekomst dan vooral grassen en rimpelroos, of ook orchideeën? Vooral muizen en vossen, of ook olifanten en tijgers?

Dit alles neemt niet weg dat Thomas naar onze mening een punt heeft bij zijn pleidooi voor een meer dynamische natuurbescherming, met minder weerstand tegen de alom gevreesde exoten. De auteur eindigt het voorlaatste hoofdstuk met acht aanbevelingen, gericht op een meer dynamische aanpak, die voor nieuwe biologische succesverhalen kunnen zorgen. De laatste daarvan is: "Natuurbeschermers moeten

wegkomen uit hun zelfopgelegde beperkingen en de aanval kiezen". En de slotzin van het boek luidt: "Over vijf miljoen jaar (...) zal de komst van de mens worden beschouwd als de oorzaak van een substantiele toename van de biologische diversiteit op aarde; een zesde ontstaansgolf".

Conclusie: 'Erfgenamen van de aarde' is een provocerend en ook eenzijdig boek, maar met een goed onderbouwd, samenhangend en origineel verhaal, dat een weg laat zien naar een minder behoudende en meer dynamische natuurbescherming. Kortom, een boek dat serieuze aandacht van natuurbeschermers verdient.

HELIAS UDO DE HAES EN WIL TAMIS
(CML, UNIVERSITEIT LEIDEN)